

Sygn. akt XVC95/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku w XV Wydziale Cywilnym w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Tamowicz

Protokolant: sekr. sąd. Joanna Seredzińska

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2015 r.

sprawy z powództwa A. B.

przeciwko Skarbowi Państwa Zakładowi Karnemu w S., Skarbowi Państwa Zakładowi Karnemu w M., Skarbowi Państwa Aresztowi Śledczemu w G., Skarbowi Państwa Aresztowi Śledczemu w W.

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanego Skarbu Państwa Zakładu Karnego w S. na rzecz powoda A. B. kwotę 25 000 zł. (dwadzieścia pięć tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 29 października 2013 r. do dnia zapłaty.

II. Oddala powództwo przeciwko Skarbowi Państwa Zakładowi Karnemu w S. w pozostałym zakresie.

III. Oddala powództwo przeciwko Skarbowi Państwa Zakładowi Karnemu w M..

IV. Oddala powództwo przeciwko Skarbowi Państwa Aresztowi Śledczemu w G..

V. Oddala powództwo przeciwko Skarbowi Państwa Aresztowi Śledczemu w W..

VI. Odstępuje od obciążenia powoda A. B. obowiązkiem zapłaty kosztów procesu na rzecz pozwanych przejmując je na rachunek Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Gdańsku.

XVC95/13

UZASADNIENIE

Powód A. B. w pozwie skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa Zakładowi Karnemu w S. wnosił o zasądzenie kwoty 100 000 zł. tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia złożenia pozwu.

W uzasadnieniu powód wskazał, że domaga się zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych, to jest prawa do życia osobistego i godności naruszonych w wyniku nie wywiązywania się pozwanego z obowiązku zapewnienia humanitarnego warunku bytowego w okresie objętym pozwem. Umieszczenie w pomieszczeniach, w których na skazanego przypada mniej niż 3 m² powierzchni stanowi naruszenie prawa do życia w sposób humanitarny (pозew k. 2-4).

Pозew został wniesiony w dniu 3 grudnia 2012 r. (koperta k. 5v).

Pismem wniesionym dnia 10 października 2013 r. (k. 74) powód rozszerzył żądanie pozwu w ten sposób, że pozew dotyczy niewłaściwych warunków w jednostkach penitencjarnych to jest: ZK S., ZK M., AŚ W., AŚ w G.. Jednocześnie powód wskazał, że pozew obejmuje okres od 30 lipca 2001 r. do 10 października 2013 r., czyli do chwili sporządzenia tego pisma (koperta k. 75).

Pozwany Skarb Państwa Zakład Karny w S. w odpowiedzi na pozew (k. 85-88) wnosił o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany zaprzeczył zarzutom powoda, co do odbywania kary w Zakładzie Karnym w S. w tzw. warunkach przeludnienia. Powód w tej jednostce odbywał karę w okresie od 27 czerwca do 20 września 2013 r. i od 1 października 2013 r. i nadal. W tym czasie był osadzony w celach mieszkalnych wskazanych w odpowiedzi na pozew, w których została zachowana norma powierzchni na jednego skazanego określona w art. 110 par. 2 kkw. Dalej pozwany wywiódł, powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, że nie zawsze osadzenie w celi, w której nie zachowano normy 3 m² powierzchni na skazanego uzasadnia przyznanie zadośćuczynienia. Przyznanie zadośćuczynienia zależy, bowiem od wielu różnych czynników takich jak na przykład długość czasu przebywania w przeludnionej celi, uciążliwości z tym związane, poczucie krzywdy i jego stopień oraz pozostałe warunki odbywania kary pozbawienia wolności.

Pozwany zakwestionował również wysokość żadanego zadośćuczynienia uznając ją za nieuzasadnioną. Wskazał, że powinna być ona zależna od wszystkich okoliczności dotyczących osoby poszkodowanego i skutków naruszenia dóbr osobistych.

W piśmie z dnia 28 stycznia 2014 r. (k. 121-124) pozwany ustosunkowując się do rozszerzenia powództwa (pismo powoda z dnia 10 października 2013 r.) w imieniu wszystkich wskazanych przez powoda jednostek Skarbu Państwa podniósł, że w Zakładzie Karnym w M. powód przebywał od 9 maja 2006 r. do 26 czerwca 2006 r. Z uwagi na ten okres nie ma możliwości ustalenia, w jakich celach powód był osadzony i w jakim przebywał składzie osobowym, bo nie prowadzono wówczas ewidencji zakwaterowania osadzonych w poszczególnych celach. Poza tym powód miał zapewnione należyte warunki osadzenia.

Pozwany zaprzeczył, aby w czasie osadzenia powoda w Areszcie Śledczym w W., w okresach wskazanych w piśmie, powód przebywał w niewłaściwych warunkach bytowych. W okresach tych nie występowało tzw. zjawisko przeludnienia. Poza tym w latach 2001-2006 Areszt Śledczy w W. został poddany generalnemu remontowi, a wszystkie cele mieszkalne zostały wyposażone w nowy sprzęt kwaterekowy.

Pozwany zaprzeczył także, aby w Areszcie Śledczym w G. panowały niewłaściwe warunki sanitarne w okresach, gdy powód tam przebywał. Cele były wyposażone w stosowny sprzęt kwaterekowy, zapewniony był dostęp do bieżącej wody, a kąpiki sanitarne były trwale wydzielone. Poza tym powód nie zgłaszał żadnych skarg na warunki osadzenia.

Przed wszystkim jednak pozwany Skarb Państwa podniósł zarzut przedawnienia (k. 123) roszczeń powoda wskazując, że przedawnieniem są objęte roszczenia powoda od lipca 2001 r. do grudnia 2009 r. Powód przebywając we wskazanych przez siebie jednostkach penitencjarnych miał wiedzę o panujących w nich warunkach i dysponował realną możliwością wystąpienia z roszczeniem przeciwko Skarbowi Państwa.

Pismem z dnia 7 lipca 2014 r. (k. 186-188v), złożonym w tym samym dniu, powód rozszerzył podstawę faktyczną powództwa zarzucając, iż:

- a) w okresie jego osadzenia od 11 października 2011 r. do 9 października 2012 r., w łazni Aresztu Śledczego w W., a konkretnie w pomieszczeniu przebieralni była umieszczona kamera, która rejestrowała zdarzenia w tym pomieszczeniu, gdzie przebierali się ludzie,
- b) w tym samym okresie firma (...) dostarczała produkty żywnościowe wędliniarskie nie nadające się do spożycia,
- c) w czasie osadzenia powoda w Zakładzie Karnym w M. w maju i czerwcu 2006 r. nie było ciepłej wody,
- d) w okresie jego pobytu w ZK S. w celach wieloosobowych był osadzony z osobami grypsującymi, co prowadziło do utarczek słownych, przepychanek oraz doświadczania przykrości z ich strony, na co nie reaguje administracja ZK,

zakazane było wieszanie sznurków i zawieszek na bieliznę i upranej bielizny w inny sposób niż nad łóżkiem, w którym spał powód, umywalka była usytuowana 20 cm od łóżka, co powodowało pryskanie wody na łóżko, nie były trwale wydzielone kąpiki sanitarne w małych dwuosobowych celach, brak ciepłej wody w celach, do wszystkich celów takich jak mycie i pranie używana jest jedna miska, zbyt mała jest ilość środków potrzebnych do utrzymania czystości w celi oraz sprzętu do jej utrzymania, nie działał radiowęzeł przez miesiąc i niedostosowany był sygnał telewizyjny do cyfrowego telewizora posiadanego przez powoda, było słabe ciśnienie wody szczególnie rano, zniszczone było podłoże na spaceriakach, co powodowało niszczenie butów, kurtki zimowe skarbowe były zniszczone i brudne, używane przez wiele osób, małe były ilości indywidualnych środków czystości, w okresie zimowym po śniadaniu gaszone było światło i było ciemno, cele były brudne, odrapane, robactwo było pod parkietem – w dniu 2 sierpnia 2014 r. w celi 373 znaleziono wszy odzieżowe, dyrektor dawał zgodę na głośno grający sprzęt zakłócający życie innym w czasie wolnym, osadzono powoda w celi z osobą palącą, nie można było korzystać ze świetlicy z uwagi na słaby stan jej wyposażenia (tylko zepsuty stół do tenisa), w łazni brak kabin, słabe ciśnienie wody i zbyt duże grupy osób do kąpieli – po 40-50 osób, skandaliczny stan ręczników, ścierek i pościeli, skandaliczne zachowanie funkcjonariuszy.

Na rozprawie w dniu 22 lipca 2014 r. powód oświadczył, że nadal domaga się kwoty 100 000 zł., a przez rozszerzenie powództwa rozumie nowe okoliczności podniesione w piśmie z 7 lipca 2014 r. (czas 00:03:24).

Na tej samej rozprawie powód określił, że domaga się zadośćuczynienia, a okres objęty pozwem to okres od 30 lipca 2001 r. do 15 lipca 2014 r., kiedy został przetransportowany z ZK S. do Aresztu Śledczego w G..

Na rozprawie dnia 22 lipca 2014 r. Sąd oznaczył pozwanego jako Skarb Państwa Zakład Karny w S., Skarb Państwa Zakład Karny w M., Skarb Państwa Areszt Śledczy w W. i Skarb Państwa Areszt Śledczy w G. (czas 00:01:46).

Pismem datowanym na 11 maja 2015 r., złożonym w administracji Aresztu Śledczego w G. powód rozszerzył żądanie przeciwko Skarbowi Państwa Aresztowi Śledczemu w G. za okres od 15 lipca 2014 r. (k. 382-383). Jako podstawę swoich roszczeń wskazał niewłaściwe warunki odbywania kary polegające na konieczności suszenia pranych ubrań na łóżku, na którym powód śpi, osadzeniu go z osobą palącą tytoń – P. W., osadzeniu z osobami skazanymi za przestępstwo z art. 148 kk, zasłanianiu okien łóżkami piętrowymi na pawilonie (...) cela(...), co uniemożliwia otwarcie okien.

Na rozprawie w dniu 11 czerwca 2015 r. (czas 00:05:45) powód oświadczył, że rozszerza powództwo, gdy chodzi o jego podstawę faktyczną domagając się zadośćuczynienia za osadzenie go w niewłaściwych warunkach w Areszcie Śledczym w G. za okres od 15 lipca 2014 r. do dnia sporządzenia pisma rozszerzającego powództwo – 11 maja 2015 r.

Na rozprawie w dniu 27 sierpnia 2015 r. wyłączono do odrębnego rozpoznania roszczenia powoda zgłoszone w piśmie datowanym na 27 sierpnia 2015 r. o zapłatę kwoty 80 000 zł. Podstawę zgłoszonych roszczeń stanowiły zarzuty pobicia powoda i osadzenia z osobą palącą tytoń w Areszcie Śledczym w G., warunki osadzenia w Areszcie Śledczym w S. od 13 października 2009 r. do 13 maja 2010 r. oraz osadzenia w Zakładzie Karnym w S. z osobą skazaną z art. 148 kk (czas 00:40:19).

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

W Zakładzie Karnym w M. powód był osadzony od 9 maja 2006 r. do 26 czerwca 2006 r.

Dowód: sprawozdanie z czynności wyjaśniających k. 126-127, informacja o pobytach i orzeczeniach k. 130-135 akt.

W Areszcie Śledczym w W. powód przebywał:

- od 15 lutego do 30 sierpnia 2002 r.;

- od 20 listopada 2007 r. do 3 stycznia 2008 r.;

- od 11 października 2011 r. do 9 października 2012 r.;

- od 21 lutego 2013 r. do 27 czerwca 2013 r.;

- od 20 września 2013 r. do 1 października 2013 r.

W okresie osadzenia od 11 października 2011 r. do 9 października 2012 r. powód był osadzony w 7 celach, w których powierzchnia na osadzonego przekraczała 3 m².

W okresie od 21 lutego do 27 czerwca 2013 r. powód był osadzony w 4 celach, których powierzchnia na osadzonego przekraczała 3 m². Podobnie było w okresie od 20 września do 1 października 2013 r., kiedy to powód był osadzony w 2 celach.

Areszt Śledczy w W. został wyremontowany do roku 2006. Kąciki sanitarne wydzielono trwale od części mieszkalnej cel. Cele zostały wyposażone w nowy sprzęt kwaterunkowy. Nie występowało tzw. zjawisko przeludnienia.

Dowód: notatka służbowa z dnia 14 01 2014 r. k. 128-129, informacja o pobytach i orzeczeniach k. 130-135 akt.

W Areszcie Śledczym w G. powód przebywał:

- od 31 lipca 2001 r. do 15 lutego 2002 r.;

- od 19 maja do 22 czerwca 2005 r.;

- od 26 lipca 2005 r. do 9 maja 2006 r.;

- od 29 czerwca do 19 lipca 2006 r.;

- od 14 grudnia 2006 r. do 5 stycznia 2007 r.

- od 15 lipca 2014 r. do 11 maja 2015 r. i nadal, przy czym osadzenie to było związane z postępowaniem w tej sprawie.

Cele mieszkalne były wyposażone we właściwy sprzęt kwaterunkowy aczkolwiek używany. Kąciki sanitarne były trwale wydzielone od pozostałej części cel.

Dowód: informacja o pobytach i orzeczeniach k. 130-135, zeznania świadka J. M. na rozprawie w dniu 22 10 2015 r. (czas 00:04:54-00:32:32).

W Zakładzie Karnym w S. powód był osadzony:

- od 9 lutego do 18 lipca 2007 r.;

- od 24 kwietnia do 30 sierpnia 2008 r.;

- od 9 października 2012 r. do 21 lutego 2013 r. i był osadzony w celach nr (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), w których powierzchnia na osadzonego wynosiła od 3,18 m² do 4,36 m². W czasie tego osadzenia powód był osadzony trzykrotnie w celach wieloosobowych. Pozostałe osadzenia odbywał w celach dwuosobowych;

- od 27 czerwca 2013 r. do 20 września 2013 r. i był osadzony w celach nr (...), (...), (...), (...), (...), w których powierzchnia na osadzonego wynosiła od 3,07 m² do 4,26 m². W tym okresie był trzykrotnie osadzony w celach wieloosobowych, a pozostałe osadzenia odbywał w celach dwuosobowych;

- od 1 października 2013 r. do 1 kwietnia 2014 r. i był osadzony w celach (...), (...), (...), których powierzchnia na osadzonego przekraczała 3 m²; cela (...) była to cela wieloosobowa;

- od 10 kwietnia 2014 r. do 15 lipca 2014 r. i był osadzony w celach (...), (...), (...), (...), których powierzchnia przekraczała 3 m/2 na osadzonego, cela (...) była celą wieloosobową.

W celach mieszkalnych jedno i dwuosobowych kąpiki sanitarne były wydzielone kotarą materiałową na stelażu metalowym o wysokości 2 m. W celach wieloosobowych kąpiki sanitarne były murowane i oddzielone drzwiami od pozostałej części celi. Cele były wyposażone we właściwy sprzęt kwaterunkowy

W łazni Zakładu Karnego w S. było wyodrębnionych 28 stanowisk do kąpiei pod prysznicem, ale prysznice te nie były wydzielone i osadzeni kapali się wspólnie.

Powód mógł uczestniczyć w zajęciach świetlicowych, kursach, spotkaniach z ciekawymi ludźmi, mógł podjąć naukę w szkole zawodowej.

Rozmowy telefoniczne dla skazanych były utrudnione z uwagi na małą liczbę aparatów telefonicznych.

Powód był osadzonym konfliktowym, inni osadzeni często zgłaszali na niego skargi. Z tego powodu został zabrany z celi wieloosobowej i osadzony w celi dwuosobowej.

W roku 2014 w celach zostały zamontowane suszarki do wieszania prania.

Dowód: historia rozmieszczenia k. 89, wykaz pomieszczeń w budynkach mieszkalnych ZK S. k. 90-94, sprawozdanie sędziego penitencjarnego z wizytacji w dniu 29 12 2010 r. k. 96-104, wykaz rozmieszczenia powoda k. 387-388, zeznania świadka M. J. na rozprawie w dniu 23 04 2015 (czas 00:05:55-00:33:23), zeznania świadka R. Ż. k. 34v-35, zeznania świadka P. N. k. 35v-36 - akta ICPS122/14 Sądu Rejonowego w (...), zeznania świadka M. B. k. 139-140, zeznania świadka W. N. k. 141-141v – akta ICps107/14 Sądu Rejonowego w (...), zeznania powoda na rozprawie w dniu 22 10 2015 r. (czas 00:36:15-00:45:26) oraz na rozprawach 22 07 2014 r. (czas 00:04:21-00:49:40) i 11 06 2015 r. (czas 00:05:26-00:24:15).

W czasie pobytu powoda w Areszcie Śledczym w G. rozpoczętego 15 lipca 2014 r. powód był osadzony w celi dwuosobowej przez okres dwóch tygodni (od 8 maja do 22 maja 2015 r.) z osobą skazaną za zabójstwo (art. 148 kk). W wyniku reakcji wychowawcy na konflikt słowny powoda z tym osadzonym, powód został przeniesiony do celi trzyosobowej.

W czasie osadzenia powoda w celi nr (...)Pawilonu (...)w celi znajdowało się łóżko piętrowe ustawione pod oknami naprzeciwko drzwi do celi. Przeszawienie łóżka nie było możliwe, ponieważ osadzeni musieli być obserwowani w godzinach nocnych, a nie pozwalały na to parametry celi. Takie usytuowanie łóżka utrudniało otwieranie okien, gdy na górnym łóżku leżał człowiek

W czasie tego osadzenia powód prał bieliznę osobistą i odzież w celi i suszył ją na linkach wieszanych wzdłuż łóżka. Nie było możliwości wieszania upranej bielizny w inny sposób. Powód spał na górnym łóżku piętrowym.

Dowód: pismo pozwanego z dnia 2 10 2015 r. k. 464-466, zeznania powoda na rozprawie w dniu 22 10 2015 r. (czas 00:36:15-00:45:26) oraz na rozprawach 22 07 2014 r. (czas 00:04:21-00:49:40) – transkrypcja k. 276-299 - i 11 06 2015 r. (czas 00:05:26-00:24:15), zeznania świadków na rozprawie w dniu 27 08 2015 r.: P. W. (czas: 00:07:44-00:16:28), M. S. (czas:00:18:14-00:29:00), zeznania świadka J. M. na rozprawie w dniu 22 10 2015 r. (czas 00:04:54-00:32:32).

Powód przed wniesieniem pozwu nie kierował skarg na warunki osadzenia. Skargi takie składał w latach 2013 i 2014.

Dowód: pismo Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 15 05 2013 r. k. 326-327, pismo Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 31 07 2014 r. k. 462, zeznania świadka J. M. na rozprawie w dniu 22 10 2015 r. (czas 00:04:54-00:32:32).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów urzędowych i prywatnych złożonych do akt przez strony i uzyskanych przez Sąd, częściowo zeznań powoda, zeznań świadków R. Ż., P. N., J. M., częściowo M. J., P. W., częściowo M. S., M. B. i częściowo W. N..

Zastrzec jednak należy, że z uwagi na skutecznie zgłoszony przez pozwanego zarzut przedawnienia Sąd oceniał dowody tylko, gdy chodzi o okres dochodzonego roszczenia przeciwko wszystkim jednostkom penitencjarnym od dnia 3 grudnia 2009 r.

Złożone do akt dokumenty nie budziły wątpliwości Sądu, nie były też kwestionowane przez strony. Dowód z nich przeprowadzono na rozprawie dnia 22 października 2015 r.

Na podstawie zeznań świadków R. Ż. i P. N. przesłuchanych przed Sądem Rejonowym w (...) w obecności powoda (akta ICps122/14) ustalono warunki osadzenia powoda w Zakładzie Karnym w S. w latach 2012-2013. Z zeznań tych jednoznacznie wynika, że kąpiki sanitarne w celach dwuosobowych nie były trwale wydzielone oraz że skazani kapali się wspólnie.

Zeznania te Sąd uznał za wiarygodne jako wzajemnie zbieżne i zbieżne ze zgromadzonymi dokumentami.

Na podstawie zeznań świadka M. B., przesłuchanego w obecności powoda przed Sądem Rejonowym w (...) w sprawie ICps107/14, osadzonego wspólnie z powodem w tych samych celach Zakładu Karnego w S. w okresie od listopada 2013 r. do kwietnia 2014 r., ustalono warunki osadzenia powoda. W szczególności ustalono, że w celach dwuosobowych nr (...) i (...) kąpiki sanitarne nie były wydzielone w sposób trwały oraz że kąpiele osadzonych odbywały się w łaźni wspólnie, stanowiska pod prysznicami nie były wydzielone dla jednej osoby. Zeznania świadka Sąd uznał za wiarygodne jako zbieżne ze zgromadzonymi dokumentami i zeznaniami świadków Ż. i N..

Na podstawie zeznań świadka W. N., przesłuchanego w obecności powoda przed Sądem Rejonowym w (...)w sprawie ICps107/14, ustalono jedynie warunki korzystania przez osadzonych z kąpeli w Zakładzie Karnym w S. w okresie od listopada 2013 r. do kwietnia 2014 r. Zeznania te Sąd uznał za wiarygodne z tych samych względów, co zeznania świadka B.. Natomiast Sąd nie czynił ustaleń faktycznych na podstawie pozostałej treści zeznań świadka N.. Na samym początku zeznań oświadczył on bowiem, że w okresie od listopada 2013 r. do kwietnia 2014 r. był osadzony w celach nr (...) i (...). Jak wynika z informacji o rozmieszczeniu powoda w poszczególnych celach ZK S. nie był on osadzony w tych celach. Zeznania świadka dotyczące stanu technicznego cel, w których był osadzony oraz warunków jego osadzenia nie miały więc znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Na podstawie zeznań świadka M. J. przesłuchanego na rozprawie w dniu 23 kwietnia 2015 r. ustalono

jedynie, że kąpiki sanitarne w celach dwuosobowych w Zakładzie Karnym w S. nie były wydzielone trwale lecz przez kotarę materiałową. Ustalono także, że prysznicze nie były oddzielone i każdy kapał się koło siebie. Pozostałe zeznania nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, albowiem jak sam świadek stwierdził powoda poznał dopiero w czasie osadzenia w Areszcie Śledczym w G.. W ZK S. nie był z nim osadzony i nie spotykał go. Nie miał więc wiedzy na temat rzeczywistych warunków osadzenia powoda, wyposażenia celi i jego usytuowania, osób z nim osadzonych. Poza tym zeznania świadka w znacznej mierze stanowiły oceny świadka na przykład, co do standardu cel, czy jakości ich wyposażenia i stanu technicznego.

Na podstawie zeznań świadka P. W. przesłuchanego na rozprawie w dniu 27 sierpnia 2015 r., który to świadek był osadzony z powodem w tej samej celi w Areszcie Śledczym w G. w miesiącach wrześniu i październiku 2014 r., ustalono okoliczności dotyczące suszenia bielizny przez powoda oraz utrudnień związanych z usytuowaniem okien nad dwupiętrowym łóżkiem. Zeznania te Sąd uznał za wiarygodne jako zbieżne z zeznaniami powoda oraz świadka J. M. i świadka M. S.

Podobne okoliczności ustalono na podstawie zeznań świadka M. S. przesłuchanego na tej samej rozprawie. Świadek był osadzony z powodem w jednej celi w roku 2015 r. Na podstawie zeznań świadka ustalono także, że powód spał na górnym łóżku. Zeznania te Sąd uznał za wiarygodne z tych samych względów, co zeznania świadka W..

Na podstawie zeznań świadka J. M. – w roku 2014 kwatermistrza na Oddziale Penitencjarnego (...) ustalono, że sprzęt kwaterunkowy w celach jest używany, ustalono okoliczności dotyczące prania i suszenia bielizny w celach, wymiany ręczników i piżam więziennych, oświetlenia ledowego w celach, trwałego wydzielenia kącików sanitarnych. Ustalono także, że to czy osadzony jest palący czy nie ustala się na podstawie oświadczeń osadzonych.

Ustalono także, że powód nie składał skarg dotyczących mokrych materaców i że osadzony może domagać się wymiany materaca także, gdy jest mokry. Zeznania te Sąd uznał za wiarygodne jako spójne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego.

Za częściowo zasadne Sąd uznał zeznania powoda dotyczące warunków osadzenia w Zakładzie Karnym w S. i Areszcie Śledczym w G., gdy chodzi o stan techniczny cel, ich wyposażenie, utrzymywanie czystości, warunki korzystania z kącików sanitarnych czy łaźni, suszenie bielizny oraz osadzenie z osobą skazaną za zabójstwo. Zeznania te są wiarygodne jako zbieżne z dokumentami przedstawionymi przez pozwanego oraz zeznaniami świadków M. J., P. W., M. S. i J. M..

Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda jakoby od grudnia 2009 r. przebywał w Zakładzie Karnym w S., Areszcie Śledczym w W. i Areszcie Śledczym w G. w tzw. warunkach przeludnienia. Przeczą temu informacje o rozmieszczeniu powoda w poszczególnych celach, w których powierzchnia na osadzonego przekraczała 3 m².

Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda jakoby doznawał uciążliwości związanych z praniem i suszeniem bielizny, czego skutkiem miała być konieczność spania w mokrym łóżku. Zeznania te są niezgodne z zasadami doświadczenia życiowego. Poza tym świadek S. zeznał, że powód spał na górnym łóżku, trudno więc wyobrazić sobie aby jego materac był zalewany. Natomiast świadek M. zeznał, że powód nigdy nie skarżył się na mokry materac i miał możliwość wymienienia go w takiej sytuacji, czego nie żądał.

Sąd nie dał też wiary twierdzeniom powoda jakoby był osadzony w Areszcie Śledczym w G. z osadzonym P. W., który palił wyroby tytoniowe. Przesłuchany na rozprawie świadek W. okoliczności palenia papierosów nie potwierdził.

Odnosnie warunków osadzenia powoda w Areszcie Śledczym w W. Sąd nie dał wiary twierdzeniom powoda jakoby w pomieszczeniu przebieralni łaźni była zainstalowana kamera przez, którą osadzeni byli obserwowani. Jak sam powód zeznał na rozprawie w dniu 22 lipca 2014 r. nie wiedział, czy była to atrapa czy kamera i to w dodatku włączona, przypuszczał, że osadzeni byli obserwowani (czas 00:36:16). Ponieważ powód na te okoliczności nie przedstawił żadnych dowodów obiektywnych jego zeznania Sąd uznał za niewiarygodne jako niepotwierdzone żadnymi dowodami. Sąd nie dał też wiary zeznaniom powoda jakoby w okresie jego osadzenia w AŚ W. w 2011 r., przez cały rok, były mu podawane nieświeże produkty wędliniarskie. Poza swoimi twierdzeniami powód nie przedstawił na tę okoliczność żadnych dowodów. Twierdzenia powoda są niezgodne z zasadami doświadczenia życiowego skoro jednostki penitencjarne podlegają kontroli sanitarnej – kontroli podawanej żywności, gdyż brak zachowania odpowiednich standardów może grozić zbiorowym zatruciem pokarmowym. Powód zeznał zresztą, że takiej żywności nie jadł i zgłaszał to funkcjonariuszom SW (czas 00:40:55).

Na rozprawie w dniu 22 października 2015 r. Sąd oddalił wniosek powoda zgłoszony w piśmie z dnia 7 lipca 2014 r. (k.186v) o przesłuchanie świadka A. K., który miał potwierdzić podawanie osadzonym nieświeżych produktów wędliniarskich w okresie osadzenia powoda od października 2011 do października 2012 r. w Areszcie Śledczym w W.. Na rozprawie w dniu 22 lipca 2014 r. powód oświadczył, że A. K. nie był z nim osadzony w jednej celi w żadnej z pozwanych jednostek penitencjarnych. Był on jedynie osadzony w Areszcie Śledczym w W. w czasie, gdy był tam osadzony powód (czas 00:33:17). Wobec tego jego zeznania nie były przydatne dla rozstrzygnięcia sprawy, bo nie

uczestniczył on zdarzeniach polegających na wydaniu powodowi nieświeżych wędlin. Poza tym jak zeznał powód na rozprawie w dniu 22 lipca 2014 r. nie jadł tych wędlin i wobec tego nie doznał żadnej szkody.

Na tej samej rozprawie Sąd oddalił wniosek powoda (k. 203) o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego do wykonania dokumentacji fotograficznej dotyczącej kącika sanitarnego w celach (...), (...), (...) Zakładu Karnego w S., albowiem ze zgromadzonych dokumentów jednoznacznie wynikało, że kąciki sanitarne są trwale wydzielone jedynie w celach wieloosobowych tego Zakładu.

Na rozprawie w dniu 22 października 2015 r. oddalając wszystkie dotychczas nieuwzględnione wnioski stron Sąd oddalił wnioski powoda o przesłuchanie świadków K. B., G. S., J. R. i K. K.. Powód mimo zobowiązania na rozprawie w dniu 22 lipca 2014 r. (czas 01:00:31) do wskazania adresów świadków pozostających na wolności oraz imion ojców świadków osadzonych nie wskazał tych danych ani żadnych innych danych umożliwiających ustalenie adresów tych świadków. Poza tym na tej rozprawie powód oświadczył, że z K. B. był osadzony w AŚ W., ale nie wiedział w jakim okresie, z J. R. nie był osadzony w ZK S., a przebywał on w celi, gdzie wykryto wszawicę. Zdaniem Sądu skoro powód sam nie wie kiedy był osadzony w K. B. i nie przebywał w celi, gdzie wykryto wszawicę zeznania tych świadków i tak nie wniosłyby niczego istotnego do sprawy.

Na tej samej rozprawie oddalono wnioski powoda zgłoszone w pozwie o przeprowadzenie dowodu z corocznych sprawozdań sędziów penitencjarnych z wizytacji pozwanych jednostek penitencjarnych, raportów z wizytacji Rzecznika Praw Obywatelskich. Powód nie wskazał, bowiem jakie konkretne okoliczności poprzez dowody z tych dokumentów chce udowodnić. Poza tym powód przedstawił konkretne zarzuty, z których wywodził naruszenie swych dóbr osobistych, co nie mogło być przedmiotem sprawozdań sędziów penitencjarnych. Dołączył pisma Rzecznika Praw Obywatelskich i Sądu Okręgowego w Gdańsku stanowiące odpowiedzi na skargi powoda pochodzące zresztą z okresu trwania postępowania w tej sprawie. W tych okolicznościach wnioski powoda Sąd uznał za bezzasadne i nie prowadzące do wyjaśnienia sprawy.

Pismem z dnia 9 czerwca 2014 r. (k. 172) powód cofnął wniosek o przesłuchanie świadka M. R..

Na rozprawie w dniu 23 kwietnia 2015 r. powód cofnął wniosek o przesłuchanie świadków T. K. oraz M. G..

Roszczenie powoda jest częściowo zasadne. Zdaniem Sądu, dobra osobiste powoda zostały naruszone przez funkcjonariuszy Skarbu Państwa Zakładu Karnego w S. poprzez naruszenie godności powoda w czasie osadzenia w okresach od 9 października 2012 r. do 21 lutego 2013 r., od 27 czerwca 2013 r. do 20 września 2013 r., od 1 października 2013 r. do 1 kwietnia 2014 r. i od 10 kwietnia 2014 r. do 15 lipca 2014 r. W tych okresach powód był wielokrotnie osadzony w celach dwuosobowych bez trwale wydzielonych kącików sanitarnych oraz wielokrotnie korzystał z cotygodniowej kąpieli w łaźni wraz z wieloma innymi współosadzonymi pod prysznicami w jednym pomieszczeniu.

Powód swoje roszczenie wywodzi z art. 23 kc, art. 24 par. 1 kc i art. 448 kc. Przepis art. 24 par. 1 kc stanowi, że ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Zgodnie zaś z przepisem art. 448 kc, w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Rozpoznając tę sprawę w pierwszej kolejności odnieść należy się do podniesionego przez pozwanego w piśmie z dnia 28 stycznia 2014 r. (k. 123) zarzutu przedawnienia roszczeń powoda istniejących przed grudniem 2009 r. Ostatecznie

powód domagał się zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych określając okres tego naruszenia od 30 lipca 2001 r. do 11 maja 2015 r. Pozew w tej sprawie złożył w administracji jednostki penitencjarnej w dniu 3 grudnia 2012 r.

Roszczenie o zadośćuczynienie na podstawie art. 448 kc ustawodawca określił w ramach odpowiedzialności z tytułu czynów niedozwolonych. Zgodnie z przepisem art. 442/1/ par. 1 kc, roszczenie o naprawienie czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Powód swoje roszczenie wywodzi z warunków osadzenia w poszczególnych jednostkach penitencjarnych, a o naruszeniu dóbr osobistych i swojej krzywdzie dowiedział się już w czasie pobytu w tych jednostkach. Zatem jego roszczenie uległo przedawnieniu, gdy chodzi o naruszenia dóbr osobistych, które miały miejsce do dnia 2 grudnia 2009 r. czyli trzy lata przed wniesieniem pozwu w tej sprawie. Na rozprawie w dniu 22 lipca 2014 r. powód twierdził, że pozew wniósł dopiero w grudniu 2012 r., bo wcześniej nie wiedział o takiej możliwości. Dowiedział się o tym dopiero czytając folder w zakładzie karnym (czas 00:09:57 k. 279). Nie oznacza to jednak, że dopiero wówczas powód dowiedział się o szkodzie i osobie sprawcy. Wprawdzie powód nie podnosił naruszenia przez pozwanego art. 5 kc poprzez podniesienie zarzutu przedawnienia. Skoro jednak powód kwestię sposobu uzyskania wiedzy o możliwości wniesienia pozwu opisywał na rozprawie, Sąd ocenił prawidłowość zgłoszenia przez pozwanego zarzutu przedawnienia w świetle art. 5 kc. Zgodnie z przepisem art. 5 kc, nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2006 r. (IVCK380/05, Lex179977) wyrażono pogląd, że powołanie się na art. 5 kc w związku z zarzutem przedawnienia może mieć miejsce tylko w wypadkach wyjątkowych, niemniej wyjątkowość ta może być związana z przyczynami dotyczącymi osoby dochodzącej roszczenia. Z kolei w uzasadnieniu wyroku z dnia 17 listopada 2010 r. (ICSK57/10, Lex688661) Sąd ten stwierdził, że w piśmiennictwie i orzecznictwie przyjmuje się zgodnie, że możliwość nieuwzględnienia skutków skorzystania przez uprawnionego z przysługującego mu prawa podmiotowego do uchylenia się od zaspokojenia roszczenia z uwagi na upływ czasu z powołaniem się na art. 5 kc może nastąpić jedynie w wypadkach wyjątkowych. (...) nie jest konieczne, aby przyczyny powodujące opóźnienie leżały wyłącznie lub przynajmniej częściowo po stronie dłużnika, gdyż nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia mogą usprawiedliwiać także okoliczności dotyczące wyłącznie wierzyciela. W każdym jednak wypadku muszą to być przyczyny o charakterze wyjątkowym, których wystąpienie powoduje, że uwzględnienie zarzutu przedawnienia pozostawałoby w ostrym konflikcie z obowiązującymi normami etycznymi. Zdaniem Sądu, w rozpoznawanej sprawie o wyjątkowości sytuacji powoda nie ma mowy. Kwestia tzw. przeludnienia oraz warunków wykonywania kary pozbawienia wolności od wielu lat jest podnoszona publicznie i jest doskonale znana w środowisku osób osadzonych, o czym świadczą przede wszystkim liczne pozwy kierowane przeciwko Skarbowi Państwa. Przede wszystkim jednak przeciwko uwzględnieniu zarzutu z art. 5 kc na korzyść powoda przemawia to, że powód nie doznał rozstroju zdrowia w wyniku odbywania kary pozbawienia wolności w kwestionowanych warunkach. Jak sam zeznał na rozprawie w dniu 22 lipca 2014 r., nie korzystał z tych przyczyn ani z pomocy lekarskiej ani psychologicznej. Nie doznał więc żadnych trwałych skutków będących rezultatem warunków wykonywania kary pozbawienia wolności. Istnieje także znaczny odstęp czasowy pomiędzy wskazanym przez powoda okresem za jaki dochodzi zadośćuczynienia, a datą wniesienia pozwu. W żaden sposób nie można uznać aby opóźnienie z wniesieniem pozwu nie było nadmierne.

Zgodnie z przepisem art. 117 kc, z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu (par. 1). Po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko któremu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się z korzystania z zarzutu przedawnienia. Mając na uwadze, to że pozwany Skarb Państwa skutecznie podniósł zarzut przedawnienia, powodowi nie przysługuje prawo dochodzenia roszczeń z tytułu naruszenia dóbr osobistych do dnia 2 grudnia 2009 r. Roszczenia o naruszenie dóbr osobistych powoda za ten okres podlegają oddaleniu. Zatem w całości podlega oddaleniu roszczenie powoda przeciwko Zakładowi Karnemu w M., w którym był osadzony w roku 2006. W części podlegają także oddaleniu roszczenia przeciwko pozostałym jednostkom penitencjarnym.

W konsekwencji uwzględnienia zarzutu przedawnienia części roszczeń powoda przedmiotem rozpoznania w tej sprawie będą roszczenia przeciwko:

a) Aresztowi Śledczemu w W. za okresy od 11 października 2011 r. do 9 października 2012 r., od 21 lutego 2013 r. do 27 czerwca 2013 r., od 20 września 2013 r. do 1 października 2013 r.

b) Aresztowi Śledczemu w G. za okres od 15 lipca 2014 r. do 11 maja 2015 r.

c) Zakładowi Karnemu w S. za okresy od 9 października 2012 r. do 21 lutego 2013 r., od 27 czerwca 2013 r. do 20 września 2013 r., od 1 października 2013 r. do 1 kwietnia 2014 r., od 10 kwietnia 2014 r. do 15 lipca 2014 r.

Zdaniem Sądu, zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala na ustalenie, że w wyżej wskazanych okresach osadzenia powoda w Zakładzie Karnym w S. doszło do naruszenia jego dóbr osobistych. Nie każde jednak działanie funkcjonariuszy tego Zakładu Karnego stanowiło naruszenie dóbr osobistych powoda. Nie doszło natomiast do naruszenia dóbr osobistych powoda w Areszcie Śledczym w W. i Areszcie Śledczym w G..

Katalog dóbr osobistych określa przepis art. 23 k.c. stanowiący, iż dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Aby przypisać odpowiedzialność z tytułu naruszenia dóbr osobistych, koniecznym jest kumulatywne istnienie trzech podstawowych przesłanek: istnienia dobra osobistego, zagrożenia lub naruszenia tego dobra oraz bezprawności zachowania sprawcy. Konstrukcja art. 24 par. 1 k.c. przewiduje rozkład ciężaru dowodu istnienia tych przesłanek. Na żądającym ochrony ciąży obowiązek wykazania istnienia dobra osobistego oraz tego, że dobro osobiste zostało zagrożone lub naruszone. Pozwany natomiast ma obowiązek wykazania, że jego działanie nie było bezprawne.

Działanie nie jest bezprawne, chociażby zagrażało dobru osobistemu lub nawet je naruszało, przede wszystkim wówczas, gdy jest oparte na obowiązującym przepisie prawa albo stanowi wykonywanie prawa podmiotowego. Działanie to zostanie uznane za bezprawne, jeżeli jest ono sprzeczne z aktualnym porządkiem prawnym, a więc z normami prawnymi lub regułami postępowania wynikającymi z zasad współżycia społecznego. Ingerencja w sferę cudzych dóbr osobistych jest dopuszczalna (nie może zostać uznana za bezprawną), jeżeli następuje w wykonaniu szeroko rozumianego prawa podmiotowego.

Wskazać również należy, iż przy ocenie, czy doszło do naruszenia dobra osobistego, decydujące znaczenie ma element obiektywny. Zgodnie, bowiem z przyjętą linią orzecniczą granice roszczeń służących ochronie dóbr osobistych należy określać nie według subiektywnego tylko odczuwania ze strony danego podmiotu, lecz w ramach obiektywnie wytyczonych przez zagwarantowany porządek prawny. Ocena, czy nastąpiło naruszenie dobra osobistego, nie może być dokonana według miary indywidualnej wrażliwości osoby, która czuje się dotknięta zachowaniem innej osoby (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2002 r., II CKN953/2000). Dokonując oceny, czy nastąpiło naruszenie danego dobra osobistego należy odnosić się do poglądów panujących w społeczeństwie, posługiwać się w tym celu abstrakcyjnym wzorcem "przeciętnego obywatela", nie zaś odwoływać się do jednostkowych odczuć i ocen osoby pokrzywdzonej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 marca 2013 r., IACa1034/12, Lex1298984). Miernika pozwalającego na ustalenie, czy naruszona została cześć - godność takiej osoby należy, więc przede wszystkim upatrywać w tzw. opinii publicznej, która jest wyrazem poglądów powszechnie przyjętych i akceptowanych przez społeczeństwo w danym czasie i miejscu. Istotnym jest także, iż nie każde zachowanie, które nie jest zgodne z wzorcami moralnymi jest w powszechnym odczuciu rozumiane jako działanie naruszające godność osobistą jednostki i jej dobre imię.

Jak już wyżej wskazano, konieczną przesłanką prowadzącą do uznania, że nastąpiło naruszenie dóbr osobistych jest bezprawność zachowania sprawcy. Brak bezprawności w każdym przypadku wyłącza odpowiedzialność za naruszenie

dóbr osobistych. Ustawodawca w przepisie art. 24 par. 1 k.c. ustanowił domniemanie bezprawności naruszenia dobra osobistego bez względu na winę lub nawet świadomość sprawcy.

Przechodząc do istoty sprawy, powód zarzucał, że w pozwanych jednostkach penitencjarnych naruszono jego dobro osobiste w postaci godności i prawa do intymności. Dobro osobiste, jakim jest cześć człowieka obejmuje dobre imię i godność. Poczucie godności jest zapewnione wówczas, gdy człowiek traktowany jest z należyтым szacunkiem. Cześć człowieka konkretyzuje się w poczuciu własnej wartości i oczekiwaniu szacunku ze strony innych ludzi (wyrok SN z dnia 16 stycznia 1976 r., IICR692/75, OSNC 1976/11/251). Otwarty katalog dóbr osobistych obejmuje dobra osobiste związane ze sferą życia prywatnego, rodzinnego, ze sferą intymności. Zapewnienie przez Państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymagań demokratycznego Państwa Prawnego, znajdujących wyraz w normach prawa międzynarodowego. Wynika to wprost z art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, stanowiącego, że każda osoba, pozbawiona wolności, będzie traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka. Te zasady prawa międzynarodowego wyrażają przepisy art. 40 i 41 ust. 4 i art. 47 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 12 sierpnia 2015 r. (IACa195/15, Lex1808676) wyrażono jednak pogląd, że sam fakt izolacji immanentnie wiąże się z pewnym dyskomfortem, a nawet cierpieniem, i jedynie niezachowanie warunków odbywania kary pozbawienia wolności wynikających z obowiązujących przepisów i narażenie osadzonych na istotne dolegliwości może uzasadniać uznanie naruszenia czy też zagrożenia dóbr osobistych.

Zdaniem Sądu, nadmiernymi uciążliwościami i dolegliwościami dla powoda było osadzenie w Zakładzie Karnym w S. w celach dwuosobowych, w których nie zostały trwale wydzielone kąćki sanitarne. Taki stan cel wynika jednoznacznie z zebranych w sprawie dokumentów oraz zeznań świadków funkcjonariuszy tego Zakładu i osób tam osadzonych. Zmuszenie osadzonego do korzystania z urządzeń sanitarnych w obecności innej, obcej osoby, z możliwością kaźdoczesnego wejścia do celi funkcjonariusza SW stanowi naruszenie godności człowieka – powoda. Sfera czynności fizjologicznych człowieka należy do najbardziej intymnych elementów jego codziennego funkcjonowania. Zachowanie tej intymności jest powszechnie akceptowanym dowodem szacunku i kultury w społeczeństwie polskim. Również zmuszanie drugiej osoby współosadzonej do znoszenia sytuacji korzystania przez osadzonego z urządzeń sanitarnych i uczestniczenia w tych czynnościach poprzez doznania zmysłów wzroku, słuchu i węchu stanowi nadmierną i wręcz niedopuszczalną uciążliwość związaną z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w takich warunkach. Taka sytuacja jest również obiektywnie nieakceptowana w warunkach polskich.

Zgodnie z przepisem par. 28 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności, celi mieszkalna powinna być wyposażona w łóżko dla kaźdego skazanego, odpowiednią do liczby skazanych ilość stołów, szafek i taboretów oraz środków do utrzymania czystości w celi. Niezbędne urządzenia sanitarne sytuuje się w sposób zapewniający ich niekrepujące użytkowanie, z zastrzeżeniem art. 110 par. 3 kkw (dotyczy zakładów półotwartych). Usytuowanie WC za kotarą materiałową w celach o powierzchni od około 6 m/2 do około 8,5 m/2 nie może być uznane za pozwalające na ich niekrepujące użytkowanie. Rację ma powód twierdząc, że jest krepujące umieszczenie WC w odległości 1-1,5 m od stołu. W takich warunkach powód przebywał w Zakładzie Karnym w S. będąc osadzonym w celach dwuosobowych, w których nie było wydzielonych trwale kąćków sanitarnych.

Zgodnie z par. 30 ust. 3 tego samego rozporządzenia, skazany korzysta co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpieli. Skazany zatrudniony przy pracach brudzących korzysta z odpowiednio częstszych kąpieli. Kąpiel skazanego chorego odbywa się według wskazań lekarza. Jak wynika z poczynionych ustaleń powód z takiej kąpieli wielokrotnie korzystał w Zakładzie Karnym w S.. Przywołany przepis rozporządzenia nie określa warunków takiej kąpieli. Powód podnosił, że w tym Zakładzie zmuszony był kąpać się w grupach wieloosobowych, w tym samym pomieszczeniu pod prysznicami. Zdaniem Sądu, takie warunki kąpieli są nadmierną uciążliwością dla powoda jako osoby odbywającej karę. Powód ma prawo do prywatności, w tym do zachowania swojego wyglądu, także w sferach intymnych przed innymi osobami, na których wybór powód nie miał wpływu. Jest powszechnym, że w wszystkich publicznych miejscach, w których ludzie kąpią się bez odzieży, miejsca do kąpieli są indywidualnie wydzielone i osłonięte od wzroku innych osób (szatnie

pracownicze i sportowe, baseny, łaźnie). Zapewnia to prawo do intymności i chroni przed ciekawością oraz ocenami i uwagami innych osób.

Zdaniem Sądu, bezprawnym było więc, jako sprzeczne z par. 28 ust. 3 rozporządzenia, odbywanie przez powoda kary pozbawienia wolności w celach bez trwale wydzielonych kącików sanitarnych w Zakładzie Karnym w S.. Bezprawnym też, bo sprzecznym z powszechnie przyjętymi zasadami było zorganizowanie kąpeli powoda wraz innymi osadzonymi w jednym pomieszczeniu pod prysznicami.

Na podstawie przepisu art. 448 kc kompensowana jest krzywda, a więc szkoda niemajątkowa wywołana naruszeniem dobra osobistego, polegająca na fizycznych dolegliwościach i psychicznych cierpieniach pokrzywdzonego. Sąd nie ma obowiązku zasądzenia zadośćuczynienia w każdym przypadku wyrządzenia krzywdy naruszeniem dobra osobistego. Fakultatywny charakter zadośćuczynienia za krzywdę („sąd może także przyznać”) nie oznacza dowolności organu stosującego prawo, co do możliwości korzystania z udzielonej mu kompetencji (tak A. Olejniczak w komentarzu do art. 448 kc w programie komputerowym Lex teza 14). Ustalenie wysokości zadośćuczynienia powinno być dokonane z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy oraz przesłanek stosowania art. 445 par. 1 statuującego obowiązek Sądu przyznania odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia z doznaną krzywdę. Zadośćuczynienie odpowiednie to zadośćuczynienie odpowiadające rodzajowi i rozmiarowi cierpienia powoda, natężeniu tych cierpień i czasowi ich trwania oraz odpowiednie do doznanych skutków. Powód niewątpliwie doznał psychicznych cierpień związanych ze znoszeniem warunków korzystania z kącików sanitarnych trwale nie wydzielonych i kąpeli ze współosadzonymi.

Jak Sąd ustalił łączny pobyt powoda w Zakładzie Karnym w S. od 9 października 2012 r. do 15 lipca 2014 r. to 16 miesięcy i 13 dni. W okresie tym powód był wielokrotnie osadzony w celach dwuosobowych. W okresie tym powód korzystał z kąpeli ponad 70 razy. Zdaniem Sądu odpowiednią kwotą zadośćuczynienia za naruszenia dóbr osobistych powoda przez tak znaczny czas będzie kwota 25 000 zł. Kwota ta będzie odpowiednia z uwagi na rodzaj doznawanych przez powoda przeżyć i czas ich trwania. Kwota ta nie jest przy tym wygórowana., gdy zważy się że uwzględnione roszczenie dotyczyło naruszenia intymności powoda a więc sfery w swej istocie najbardziej związanej z osobą ludzką.

Niezasadne były pozostałe zarzuty stawiane przez powoda Zakładowi Karnemu w S. jak i Aresztom Śledczym w W. i G.. Jak wyżej wskazano niezasadnym był zarzut odbywania przez powoda kary w tzw. warunkach przeludnienia w tych jednostkach penitencjarnych. Zebrane w sprawie dowody nie dostarczyły podstaw do potwierdzenia tego zarzutu.

Zgodnie z przepisem art. 110 kkw, w brzmieniu obowiązującym od dnia 6 grudnia 2009 r., skazanego osadza się w celi mieszkalnej wieloosobowej lub jednoosobowej (par. 1). Powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 m². Cele wyposaża się w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy (par. 2). Dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego może umieścić skazanego na czas określony, nie dłuższy niż 14 dni, w warunkach, o których mowa w par. 2 zdanie drugie, w celi mieszkalnej, w której powierzchnia przypadająca na skazanego wynosi poniżej 3 m², nie mniej jednak niż 2 m², jeżeli zachodzi konieczność natychmiastowego umieszczenia w zakładzie karnym lub areszcie śledczym nieposiadającym wolnych miejsc w celach mieszkalnych:

- 1) skazanego na karę pozbawienia wolności przekraczającą 2 lata,
- 2) skazanego określonego w art. 64 par. 1 lub 2 oraz art. 65 kk,
- 3) skazanego za przestępstwo określone w art. 197-203 kk,
- 4) skazanego, który samowolnie uwolnił się od odbywania kary pozbawienia wolności,
- 5) skazanego, który korzystając z zezwolenia na czasowe opuszczenie zakładu karnego lub aresztu śledczego, nie powrócił w wyznaczonym terminie,

6) przetransportowanego na polecenie sądu lub prokuratora z innego zakładu karnego lub aresztu śledczego, w celu udziału w rozprawie lub innych czynnościach procesowych,

7) osoby tymczasowo aresztowanej, ukaranej karą porządkową lub co do której zastosowano inne środki przymusu skutkujące pozbawieniem wolności (par.2b). Okres, o którym mowa w par. 2b, może być przedłużony tylko za zgodą sędziego penitencjarnego. Łączny okres umieszczenia skazanego w warunkach określonych w par. 2b nie może przekroczyć 28 dni (par. 2c). Wydając decyzję na podstawie par. 2a-2c, należy minimalizować zagrożenie pogorszenia warunków wykonywania kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania oraz zmierzać do szybkiego umieszczenia w celi mieszkalnej, o której mowa w par. 2 (par. 2d). W decyzji wydanej na podstawie par. 2a-2c należy określić czas oraz przyczyny umieszczenia skazanego w warunkach, w których powierzchnia w celi mieszkalnej przypadająca na skazanego wynosi mniej niż 3 m², a także oznaczyć termin, do którego skazany ma w tych warunkach przebywać (par. 2e). Skargę na decyzję wydaną na podstawie par. 2a-2c sąd rozpoznaje w terminie 7 dni (par. 2f). Przepisy par. 2b lub 2c mogą być stosowane wobec tego samego skazanego nie wcześniej niż po upływie 180 dni od dnia zakończenia okresu, na który nastąpiło poprzednie umieszczenie w warunkach w nich określonych (par. 2i).

Jak wynika z przywołanych przepisów, w okresie objętym nieprzedawnionym roszczeniem powoda stosowana była szczególnie procedura związana z umieszczeniem osadzonego w celi o powierzchni mniejszej niż 3 m² na osadzonego. W przypadku takiego umieszczenia następowało wydanie przez dyrektora zakładu karnego decyzji, od której osadzony miał prawo odwołania do sądu. Powód nie wskazał, aby takimi decyzjami dysponował i nie powoływał się na nie. Potwierdza to ustalenia Sądu, że nie pozostawał w tzw. warunkach przeludnienia.

Nie były trafne zarzuty powoda wobec Aresztu Śledczego w W. dotyczące usytuowania kamery w przebieralni i podawania nieswieżych produktów wędliniarskich. Jak już wyżej wskazano powód zarzutów tych nie udowodnił, a zgodnie z art. 24 par. 1 kc to na nim spoczywał obowiązek ich udowodnienia. Powód nie wykazał też, aby był osadzony z osobą palącą tytoń.

Nie był też trafny zarzut powoda naruszenia jego dóbr osobistych poprzez osadzenie w Areszcie Śledczym w G. z osobą skazaną za przestępstwo z art. 148 kk. Powód był przez dwa tygodnie osadzony z taką osobą w jednej celi. Zgodnie z przepisem art. 110 par. 4 kkw, przy umieszczaniu skazanego w celi mieszkalnej bierze się pod uwagę w szczególności:

- 1) decyzję klasyfikacyjną,
- 2) konieczność oddzielenia skazanego od tymczasowo aresztowanego,
- 3) potrzebę zapewnienia porządku oraz bezpieczeństwa w zakładzie karnym,
- 4) zalecenia lekarskie, psychologiczne i rehabilitacyjne,
- 5) potrzebę kształtowania właściwej atmosfery wśród skazanych,
- 6) konieczność zapobiegania samoagresji i popełnianiu przestępstw w trakcie odbywania kary.

Zgodnie zaś z przepisem par. 11 regulaminu z dnia 25 sierpnia 2003 r., skazanych rozmieszcza się w celach, uwzględniając w szczególności płeć, wiek oraz uprzednie odbywanie zasadniczej kary pozbawienia wolności albo kary aresztu wojskowego. Przepis par. 13 ust. 2 regulaminu stanowi zaś, że skazany dorosły, o którym mowa w art. 88 par. 3 i 4 kkw, lub który popełnił zbrodnię, nie może być umieszczany wspólnie ze skazanym młodocianym lub skazanymi młodocianymi. Zatem nie istniał żaden obowiązek zaniechania umieszczenia powoda w jednej celi z osobą skazaną za zbrodnię, bo powód nie był sprawcą młodocianym. Trzeba też zauważyć, że gdy tylko powstała konfliktowa sytuacja powód został z tej celi zabrany.

Nie są trafne zarzuty powoda stawiane wszystkim trzem jednostkom penitencjarnym, co do warunków technicznych w celach, ich standardu, jakości wyposażenia, zajęć świetlicowych czy stanu odzieży skarbowej, pościeli, ręczników

i ścierek oraz ilości środków czystości i higieny osobistej wydawanych skazanym, warunków suszenia bielizny czy osadzenia z osobami grypsującymi. Środki czystości i higieny osobistej są wydawane w ilościach zgodnych z obowiązującymi przepisami. W przywołanym wyżej wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi wskazywano na to, że wykonywanie kary pozbawienia wolności prowadzi do pewnego dyskomfortu a nawet cierpienia. Żaden przepis obowiązującego prawa nie nakazuje Skarbowi Państwa udostępniania osadzonemu nowego sprzętu kwaterekowego, odzieży, bielizny, pościeli i ręczników. Stan techniczny cel, standard ich wyposażenia oraz jakość otrzymywanych przedmiotów jest wypadkową z jednej strony poszanowania mienia przez osadzonych, a drugiej strony możliwości finansowych Państwa. Państwo to nie ma możliwości należytego finansowania szpitali i placówek medycznych, szkolnictwa, pomocy społecznej, opieki nad osobami starszymi. Trudno więc żądać aby kosztem innych sfer życia społecznego dofinansowywało więziennictwo. Domaganie się tego poprzez prezentowane przez powoda stanowisko jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Zatem postępowanie funkcjonariuszy pozwanych jednostek penitencjarnych w tym zakresie nie jest bezprawne, gdyż nie stanowi naruszenia ani prawa ani zasad współżycia społecznego.

Wobec tego, że zasadnym były jedynie zarzuty naruszenia dóbr osobistych powoda przez funkcjonariuszy Zakładu Karnego w S. w zakresie wyżej opisanym, Sąd uznał, że żądana przez powoda kwota zadośćuczynienia jest bezzasadna ponad kwotę 25 000 zł., o czym była mowa wyżej.

Sąd rozważał również kwestię odpowiedzialności pozwanego na podstawie przepisu art. 417 par. 1 kc. Sąd uznał jednak, że i przy takiej podstawie prawnej roszczenie powoda jest bezzasadne. Odpowiedzialność odszkodowawcza na podstawie przepisu art. 417 kc zachodzi bowiem tylko wówczas gdy działanie sprawcy szkody jest bezprawne. Jak już wskazano analizując odpowiedzialność pozwanego na podstawie przepisów art. 23 kc i art. 24 par. 1 kc działania funkcjonariuszy pozwanego Skarbu Państwa, poza zakresem uwzględnionego roszczenia, nie były bezprawne co odnosi się także do podstawy prawnej jaką stanowi przepis art. 417 kc. Dodatkowo wskazać należy że przepis ten statuuje odpowiedzialność odszkodowawczą a więc za szkodę majątkową – uszczerbek majątkowy – tymczasem powód nie domagał się odszkodowania w niniejszej sprawie lecz zadośćuczynienia za szkodę majątkową.

Mając na uwadze tak poczynione ustalenia i rozważania, w punkcie I wyroku, na podstawie przepisów art. 23 kc, art. 24 par. 1 kc i art. 448 kc zasądzono na rzecz powoda kwotę 25 000 zł. za naruszenie jego dóbr osobistych w czasie osadzenia w Zakładzie Karnym w S..

W punkcie I wyroku zasądzono także odsetki ustawowe od dnia 29 października 2013 r.

Powód domagał się odsetek ustawowych od dnia złożenia pozwu. Przed jego wniesieniem (w dniu 3 grudnia 2012 r.) nie wzywał jednak pozwanego Skarbu Państwa do zapłaty kwoty dochodzonej pozwem. Odpis pozwu został doręczony reprezentującej ustawowo Skarb Państwa Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa w dniu 28 października 2013 r. (k.84v). Zatem od dnia następnego pozwany Skarb Państwa opóźnił się ze spełnieniem świadczenia na rzecz powoda i powodowi należą się odsetki ustawowe. O odsetkach orzeczono na podstawie przepisu art. 481 par. 12 kc.

W punkcie II wyroku oddalono w pozostałym zakresie powództwo przeciwko Skarbowi Państwa Zakładowi Karnemu w S. jako bezzasadne, a częściowo przedawnione, gdy chodzi o roszczenia dotyczące czasu przed 3 grudnia 2009 r. O oddaleniu powództwa orzeczono na podstawie przepisów art. 23 kc, art. 24 par. 1 kc i art. 448 kc stosowanych, a contrario oraz na podstawie przepisów art. 117 par. 1 i 2 kc jako roszczenia przedawnione.

W punkcie III wyroku oddalono powództwo przeciwko Skarbowi Państwa Zakładowi Karnemu w M. jako przedawnione. O oddaleniu powództwa orzeczono na podstawie przepisów art. 23 kc, art. 24 par. 1 kc i art. 448 kc stosowanych, a contrario oraz na podstawie przepisów art. 117 par. 1 i 2 kc jako roszczenia przedawnione.

W punktach IV i V wyroku oddalono powództwo przeciwko Skarbowi Państwa Aresztowi Śledczemu w G. i Skarbowi Państwa Aresztowi Śledczemu w W. jako bezzasadne, a częściowo przedawnione, gdy chodzi o roszczenia dotyczące

czasu przed 3 grudnia 2009 r. O oddaleniu powództwa orzeczono na podstawie przepisów art. 23 kc, art. 24 par. 1 kc i art. 448 kc stosowanych, a contrario oraz na podstawie przepisów art. 117 par. 1 i 2 kc jako roszczenia przedawnione.

W punkcie VI wyroku orzeczono o kosztach postępowania przejmując je na rachunek Skarbu Państwa. O kosztach orzeczono na podstawie przepisów art. 108 par. 1 kpc i art. 102 kpc. Mimo że powód przegrał sprawę w $\frac{3}{4}$ Sąd nie obciążył go kosztami postępowania na rzecz Skarbu Państwa uznając, że skoro do naruszenia dóbr osobistych powoda doszło w wyniku działania funkcjonariuszy Skarbu Państwa zachodzi uzasadniony wypadek, aby należnego powodowi zadośćuczynienia nie pomniejszać o koszty należne pozwanemu. Powód nie ma bowiem innego majątku, z którego mógłby te koszty pokryć.